

16—17 oktober

Debatter m. m.

Onsdagen den 16 oktober

Sid.

Hälsningstal av talmannen	3
Minnesord över herr Näsgråd	3
Ang. telegramväxling med Norges storting i anledning av konung Haakon VII:s frånfälle	3
Interpellationer:	
av fru Gärde Widemar ang. kvinnors tillträde till prästerliga tjäns- ter m. m.	4
av herr Sveningsson om upprustning av vägväsendet	5
av herr Åkesson ang. indragning av vissa tåglägenheter	6

Samtliga avgjorda ärenden

Onsdagen den 16 oktober

Protokoll från justitiedepartementet ang. fullmaktsgranskning	3
--	---

Onsdagen den 16 oktober

Kammaren sammanträdde kl. 14.00.

Herr TALMANNEN öppnade sammanträdet med följande ord:

Riksdagens höstsession tar i dag sin början. Jag hälsar kammarens ledamöter välkomna till arbetet och förklarar sessionen öppnad.

Härefter anförde herr TALMANNEN:

Sedan vi skildes före sommarens inbrott har ett sorgebudskap nått oss. Ledamoten av denna kammare Bernhard Näsgård har avlidit.

Bernhard Näsgård tillhörde vad på riksdagsåren ankommer ingalunda de äldsta i denna kammare. Han tog säte här 1945 och bevistade alltså i år sin trettonde riksdag. Trots detta spelade han en mycket framskjuten roll i kammarens arbete och i dess förhandlingar. Han var före sin statsrådstid ledamot av talmanskonferensen, av utrikesutskottet och av statsutskottet, och han var sedan 1953 sin partigrupps ledare här i kammaren.

Det låg ingenting onaturligt i att han trots sin relativt korta riksdagsmannabana spelade denna framskjutna roll. Han hade, när han inträdde i riksdagen, bakom sig många år av arbete, som givit honom en god skolning och en betydande erfarenhet i politiska och allmänna värv. Han hade under ett dusintal år varit sekreterare i sitt partis riksdagsgrupp. Han hade under några av dessa år även varit partisekreterare. Han hade under åren 1937—1947 varit statssekreterare. Detta för att nämna allenast några exempel.

Bernhard Näsgård var i sitt framträdande en stillsam och ganska tystlåten man. Han verkade inte genom stora åthävor och långa tal. Men han var en klok och kunnig människa, som visste att göra sitt inflytande gällande. Han

lämnar därför efter sig ett betydande tomrum.

Vi tackar honom för vad han varit som kamrat och människa, vi tackar honom för hans insats i vårt offentliga liv och vi lyser frid över hans minne.

Detta anförande åhördes av kammarens ledamöter stående.

Vidare yttrade herr TALMANNEN:

Jag vill meddela kammarens ledamöter, att jag tillsammans med andra kammarens talman i anledning av konung Haakons frånfälle till presidenten i Norges storting framfört Sveriges riksdags djupa deltagande i den landsorg, som drabbat Norges folk. Från norska stortinget har i anledning härav ankommit följande telegram.

Til

Riksdagens Herrar Talmænn
Sveriges Riksdag Stockholm

Paa vegne av Norges Storting fremfører vi vår oppriktige og varme takk for utvist deltakelse ved Kong Haakon 7's bortgang.

Oscar Torp

Nils Langhelle

Jag hemställer, att detta måtte tas till kammarens protokoll.

Upplästes och lades till handlingarna följande från justitiedepartementet ankomna protokoll.

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 4 oktober 1957.

Till justitiedepartementet hade den 25 juli 1957 från länsstyrelsen i Gävleborgs län inkommit fullmakt för landstingsmannen Axel Andersson, Österfärnebo, vilken vid ny röstsammanräkning blivit utsedd såsom ledamot av riksdagens

Interpellation ang. kvinnors tillträde till prästerliga tjänster m. m.

första kammare i stället för avlidne le-
damot av samma kammare.

Vid granskning av fullmakten, som fö-
retogs inför chefen för justitiedeparte-
mentet samt vidare av vederbörande
fullmäktige i riksbanken och riksgälds-
kontoret framställdes mot fullmakten ic-
ke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekom-
mit skulle jämte den granskade fullmak-
ten överlämnas till första kammaren.

I ämbetet:

K. G. Grönhagen

*Protokoll hållet inför statsrådet
och chefen för justitiedeparte-
mentet den 16 oktober 1957.*

Till justitiedepartementet hade den 11
och den 12 oktober 1957 från överstätt-
hållarämbetet och länsstyrelsen i Kalmar
län inkommit fullmakter för borgarrådet
Helge Berglund och ombudsmannen Ber-
til Petersson vilka vid nya röstsamman-
räkningar blivit utsedda såsom ledamö-
ter av riksdagens första kammare i stäl-
let för avgångna ledamöter av samma
kammare.

Sedan Berglund den 15 oktober 1957
avsagt sig riksdagsmannaupdraget un-
dantogs dennes fullmakt från gransk-
ningen.

Vid granskning av den för Petersson
utfärdade fullmakten, vilken granskning
företogs inför chefen för justitiedeparte-
mentet samt vidare av vederbörande
fullmäktige i riksbanken och riksgälds-
kontoret, framställdes mot fullmakten ic-
ke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekom-
mit skulle jämte den granskade fullmak-
ten överlämnas till första kammaren.

I ämbetet:

K. G. Grönhagen

Det antecknades, att herr Axel An-
dersson utsetts att inträda såsom leda-
mot av kammaren i stället för avlidne
statsrådet Näsgård, samt att herr Bertil
Petersson blivit utsedd att inträda såsom
ledamot av kammaren i stället för herr
John Wiktor Jonsson, vilken avsagt sig
sin riksdagsmannabefattning.

Herr *Andersson, Axel Emanuel*, och
herr *Petersson, Bertil*, infunno sig nu
och intogo sina platser i kammaren.

Upplästes följande till kammaren in-
komna ansökning:

Till riksdagens första kammare

Undertecknad får härmed vördsamt
anhålla om tjänstledighet från riksdags-
göromålen räknat från den 16 oktober
till och med den 12 november 1957 på
grund av resa till Amerika i och för stu-
dier av mentalsjukhus (i egenskap av
ordförande för statens kommitté för sin-
nessjukvårdens utbyggande).

Rönninge den 8/10 1957

E. Birke

Den begärda ledigheten beviljades.

Ledighet från riksdagsgöromålen be-
viljades vidare herrar *Torsten Anders-
son, De Geer, Fahlander* och *Elmgren*
för deltagande i Europarådets rådgivan-
de församlings sammanträde i Stras-
bourg, de båda förstnämnda för tiden
till och med den 31 i denna månad och
de båda sistnämnda för tiden till och
med den 1 nästkommande november.

Slutligen beviljades herrar *Sandler*
och *Bengtson* ledighet från riksdagsgö-
romålen för den tid, som åtginge för
fullgörande av uppdrag såsom ombud
vid Förenta Nationernas generalförsam-
ling i New York.

Interpellation ang. kvinnors tillträde till prästerliga tjänster m. m.

Fru **GÄRDE WIDEMAR** (fp) erhöll på
begäran ordet och anförde:

Herr talman! 1957 års allmänna
kyrkomötes beslut att avslå Kungl.
Maj:ts proposition angående kvinnors
tillträde till prästämbetet har väckt djup
förstämning inom alla folklager såväl
inom som utom kyrkan. Kyrkomötets
behandling av denna fråga och de utta-
landen som där gjorts har uppväckt
spörsmålet om det är lämpligt att allt-

Interpellation om upprustning av vägväsendet

jämt bibehålla kyrkomötets vetorätt i kyrkolagsfrågor.

Bestämmelserna i 87 § regeringsformen, vilka innefattar kyrkomötets vetorätt i dessa frågor, infördes i samband med ständsrepresentationens avskaffande år 1866. Härvid upphörde prästerskapets liksom de övriga ständens representationsrätt i riksdagen. Tidigare hade icke funnits några särskilda bestämmelser om stiftande av kyrkolag utan för denna lagstiftning gällde samma regler som för stiftande av allmän lag d. v. s. konungen och riksdagen bestämde gemensamt.

Kort före representationsreformen hade kyrkomötet inrättats och då det av olika — ej närmare preciserade — skäl ansågs lämpligt, att prästerskapet fick något inflytande på den kyrkliga lagstiftningen, infördes kyrkomötets vetorätt i dessa frågor. Därefter har fråga om avskaffande av denna vetorätt och eventuellt ersättande med rätt att avgiva utlåtande i kyrkolagsfrågor vid åtskilliga tillfällen varit föremål för riksdagens prövning.

1920 års riksdag beslöt med anledning av en motion att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida kyrkomötets rätt att med konung och riksdag lagstifta i kyrkolagsfrågor kunde avskaffas och ersättas med en rätt att i dylika frågor avgiva utlåtande, samt hemställde, att Kungl. Maj:t därefter ville för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Såsom följd därav tillkallades inom justitiedepartementet 1921 landshövdingen Johan Widén för att verkställa utredning bl. a. av dessa frågor. Widén avgav ett betänkande 1923, där han bl. a. påpekade, att det vore uppenbart att motsättningarna mellan de borgerliga och kyrkliga lagstiftningsorganen vore en olägenhet och att det vore ett berättigat önskemål att undanröja dessa motsättningar.

Kungl. Maj:t framlade emellertid icke något förslag för riksdagen i frågan och ärendet blev avskrivet i justitiedepartementet år 1933.

Vad som nu senast har skett i fråga

om kvinnors tillträde till prästämbetet aktualiserar frågan om borttagandet av kyrkomötets vetorätt. Om denna vetorätt används så att den hindrar reformer, varom hela folket i övrigt är så gott som enigt, vilket får anses ha kommit till uttryck genom riksdagsbeslut, synes något skäl att bibehålla vetorätten icke längre föreligga.

Kvinnors tillträde till prästämbete måste betraktas icke endast som en gärd av rättvisa mot kvinnorna, vilkas medborgerliga likaberättigande redan är lagfäst, utan också som en samhällsangelägenhet av stor betydelse. Kvinnornas medverkan på praktiskt taget alla områden har blivit alltmera självklar och nödvändig.

Under åberopande av vad jag nu anfört får jag härmed hemställa om första kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för justitiedepartementet få framställa följande frågor:

- 1) Har herr statsrådet för avsikt att efter kyrkomötets beslut för riksdagen framlägga en proposition om kvinnors tillträde till prästerliga tjänster; samt
- 2) ämnar herr statsrådet upptaga den fråga, som senast behandlades av 1920 års riksdag, angående avskaffande av kyrkomötets vetorätt i kyrkolagsfrågor och ersättande av denna med en rätt att avgiva utlåtande i dylika frågor?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågasvarande spörsmål finge framställas.

Interpellation om upprustning av vägväsendet

Ordet lämnades härefter på begäran till herr SVENINGSSON (h), som yttrade:

Herr talman! Riksdagen godkände 1954 en femårsplan för vägväsendet. Under åren 1954/55—1958/59 skulle sammanlagt 4 300 miljoner kronor — i 1952 års penningvärde — användas för upprustning och utbyggnad av vägnätet. Tagges hänsyn till penningvärdeförsämringen torde beloppet i dag vara åtskilligt högre.

Planen har betecknats som ett miniprogram. Detta gäller särskilt väg-

Interpellation ang. indragningen av vissa tåglägenheter

byggnadsverksamheten. Minimiplanen har emellertid på grund av rambegränsningar icke genomförts, utan betydande eftersläpningar har uppstått.

Trafiken och bilarnas antal har sedan 1954 ökat väsentligt utöver vad man då räknade med, och det torde vara fullständigt klart att våra alltjämt många grusvägar icke håller för dagens tunga trafik.

Skall utvecklingen med vårt vägväsen hålla en med biltrafiken något jämförbar takt så måste vägarna förbättras och förstärkas och nybyggnad ske i mycket större omfattning än vad som förekommit under de senaste åren.

Sedan flera år har av berörda myndigheter och övriga sakkunniga, av bilismens organisationer och av näringslivets företrädare framhållits, att den nuvarande utvecklingen kommer att medföra svåra komplikationer om inte effektiva åtgärder sätts in.

Det senaste året har givit klara belägg för att de uttalade farhågorna haft fog för sig. Tjällossningen under våren och den fuktiga väderleken under hösten har med önskvärd tydlighet framhävt lägets allvar. Förhållandena har på många håll varit närmast krisartade, vilket med säkerhet kan ses som en följd av eftersläpningen i vägplanens genomförande.

Till buds stående resurser kan på grund av bl. a. rambegränsningarna icke utnyttjas rationellt. Detta medför naturligtvis att folkhushållet undandrages de betydande rationaliseringsvinster som kan uppstå under gynnsammare förhållanden. Folkhushållet torde ha gjort betydande förluster i form av försämrad transportekonomi och snabbare förslitning av motorfordonsparken.

Så snart som möjligt måste kraftiga åtgärder sättas in för att de största och mest aktuella bristerna hos våra allmänna vägar blir avhjälpta.

Riktlinjer måste med det snaraste dragas upp för att åstadkomma en acceptabel lösning av de nuvarande och framtida problemen på vägväsendets område.

Med stöd av ovanstående hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet Eliasson få framställa följande frågor:

1. Har herr statsrådet uppmärksammat den allmänna oro som råder i landet, med anledning av utvecklingen på vägväsendets område?

2. Vill herr statsrådet ge kammaren en redogörelse för när och i vilken takt en verklig upprustning av landets vägväsende kommer att företagas?

Det sålunda begärda tillståndet lämnades av kammaren.

Interpellation ang. indragningen av vissa tåglägenheter

Herr ÅKESSON (fp) fick nu ordet och anförde:

Herr talman! Vid senaste tidtabellskiftet företogs vid statens järnvägar tågindragningar i en större omfattning än vid tidigare tidtabellsskiften. Nedskärningen av antal tåg har å vissa bandelar uppgått till 20—25 procent av samtliga tåglägenheter. Detta i förhållande till motsvarande vintertidtabell 1956—1957.

Att en så markant indragning av tåg ej kan ske utan att påverka resmöjligheterna och den berörda bygdens trafikförhållande i övrigt är fullt naturligt. Det är därför med oro bygdens befolkning följer den utveckling, som här sker, och anser att tågindragningarna är ett led i den indragning och nedläggning av järnvägar som f. n. pågår.

Herr talman! Jag anhåller om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få framföra följande interpellation:

1. Är herr statsrådet i tillfälle att upplysa om vilka direktiv som har utgått från kungl. järnvägsstyrelsen till underlydande trafikförvaltningar angående tågindragningar denna höst och vilka förhållanden som har föranlett indragningar av ovan angivna storlek?

2. Vill herr statsrådet medverka till att, innan beslut om indragning av trafikförbindelse inom statens järnvägar fattas, kontakt tas med berörda kommuner, så att sådana trafikindragningar om möjligt kan undvikas som mera märk-

Interpellation ang. indragningen av vissa tåglägenheter

bart skulle påverka bygdens normala trafikförhållanden?

Även denna anhållan bifölls.

Anmäldes och bordlades Kungl. Maj:ts till kammaren överlämnade proposition nr 180, angående godkännande av avtal mellan Sverige och Ceylon för undvikande av dubbelbeskattning och förhindrande av skatteflykt beträffande inkomstskatter.

Anmäldes och bordlades riksdagens revisorers särskilda berättelse om försvarssjukvårdens centrala ledning.

Anmäldes och bordlades följande under sammanträdet till herr talmannen avlämnade motioner:

nr 548, av herr *Spetz* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående folkhögskolans ställning och uppgifter; samt

nr 549, av herrar *Boman* och *Sundelin*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående en reform av den territoriella pastoratsindelningen och den församlingsprästerliga organisationen i riket m. m.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 14.19.

In fidem

G. H. Berggren

Torsdagen den 17 oktober

Kammaren sammanträdde kl. 16.00.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 180, angående godkännande av avtal mellan Sverige och Ceylon för undvikande av dubbelsbeskattning och förhindrande av skatteflykt beträffande inkomstskatter.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 548, av herr *Spetz* m. fl.; samt

nr 549, av herrar *Boman* och *Sundelin*.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet riksdagens revisorers särskilda berättelse om försvarssjukvårdens centrala ledning.

Anmälades och bordlades följande under sammanträdet till herr talmannen avlämnade motioner:

nr 550, av herr *Wolgast* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående folkhögskolans ställning och uppgifter;

nr 551, av herr *Wolgast* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående folkhögskolans ställning och uppgifter;

nr 552, av herr *Andersson, Alvar*, och herr *Mossberger*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående folkhögskolans ställning och uppgifter;

nr 553, av fru *Gärde Widemar* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i rättegångsbalken m. m.; och

nr 554, av herr *Alexanderson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i rättegångsbalken m. m.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades herr *Lundström* för tiden den 19 innevarande månad—den 9 nästkommande november.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 16.03.

In fidem

G. H. Berggren